

NOGOMET SKOZI ZASAVSKI TEDNIK (1948–1964)

FOOTBALL THROUGH ZASAVSKI TEDNIK (1948–1964)

UDK: 796.332:070"1948/1964"

Žiga Blaj

IZVLEČEK

Nogomet je univerzalni fenomen, saj ga igrajo po vsem svetu. Poleg tega ga velika večina ljudi spremlja v vlogi navijačev na stadionih ali prek različnih medijev. Članek skozi lokalni oziroma regionalni časopis Zasavski tednik, ki je izhajal tedensko v Trbovljah od leta 1948 do leta 1964, prikaže, na kakšen način se je takrat objavljalo o nogometu. Osredotočil sem se na nogometno dogajanje v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju.

Ključne besede: nogomet, časopis, Zasavski tednik, lokalna zgodovina, Trbovlje, Hrastnik, Zagorje.

ABSTRACT

Football is a universal phenomenon as it is played around the world. In addition, the vast majority of people follow him as fans in stadiums or through various media. The article through the local or regional newspaper Zasavski tednik, published weekly in Trbovlje from 1948 to 1964, shows how football was published at that time. I focused on Trbovlje, Hrastnik and Zagorje and the football events in them.

Keywords: football, newspaper, Zasavski tednik, local history, Trbovlje, Hrastnik, Zagorje.

UVOD

Bralci so razlog, da obstajajo časopisi. Ti kupijo časopis zaradi novic. V njem namreč izvejo, kaj se dogaja v njihovem mestu, kakšno je stanje v državi in po svetu. Poleg tega radi berejo različna mnenja o pomembnih vprašanih, ki zadevajo družbo, nasploh pa radi berejo zanimive zgodbe, saj te pritegnejo zanimanje ljudi. Bralci, ki v dnevnikih niso našli, kar so iskali, so se vedno lahko zatekli h kakšnemu tedniku. V nasprotju z bralci dnevnikov so se bralci tednikov zdeli stanovitnejši. Takšnim časopisom lahko rečemo »skupnostni časopisi«, ker se osredotočajo na lokalne ali občinske novice.¹ Tedniki so bili najbolj priljubljena vrsta časopisov v Jugoslaviji. Povprečno je vsak sedmi državljan redno kupoval nekaj tednikov, medtem ko je na primer dnevni časopis v Jugoslaviji kupoval vsak sedemnajsti državljan.²

Pričujoči članek je skrajšana in predelana verzija moje magistrske naloge,³ v kateri sem analiziral sedemnajst letnikov oziroma 842 številki lokalnega oziroma regionalnega časopisa in ugotovil, v kolikšni meri in na kakšen način se je v njem objavljalo o športu. Osredotočil sem se na zasavske kraje Trbovlje, Hrastnik in Zagorje in na športno dogajanje v njih.

Omenjeni časopis je pod imeni *Zasavski udarnik (1948–1951)*, *Zasavski vestnik (1951–1955)* in *Zasavski tednik (1955–1964)* izhajal med letoma 1948 in 1964. Glede na obdobje izhajanja je zaznamoval lokalno zgodovino, saj si je ob prvi številki uredništvo zadalo cilj, da bo »*prinašal vsakodnevne probleme ne samo iz industrije, temveč tudi v vseh področij ustvarjalnega dela in življenja našega okraja*«. ⁴

---

1 Kotnik, Vlado in Sandra Bašić Hrvatini. *Časopisi brez bralcev?: vzpon in zaton tiska, časnikarstva ter časopisne industrije*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2013, 63–76.

2 Žlender, Danilo. »Posleratni razvitak jugoslovenske štampe.« V: *Suvremeno novinarstvo*, ur. Božidar Novak, 398–406. Zagreb: Stvarnost, 1964, 404–405.

3 Blaj, Žiga. »Šport skozi objave v Zasavskem tedniku (1948–1964).« Magistrsko delo, Filozofska fakulteta UL, 2019.

4 »Ob prvi številki Zasavskega udarnika.« *Zasavski udarnik*, 3. januar 1948, 3.

Zaradi prevelikega obsega sem se v pričujočem prispevku osredotočil le na nogomet, ki je bil na podlagi analize najbolj popularen šport, in prikazal njegovo delovanje skozi objave v časopisu.

V naslednjih vrsticah so prikazane najzanimivejše športne objave in dogodki, ki so se dogajali v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju, saj je bilo športno poročanje osredotočeno predvsem na tamkajšnje dogajanje.

NOGOMET V ZASAVSKEM UDARNIKU/VESTNIKU/TEDNIKU

V Trbovljah so v obravnavanem obdobju nastopali nogometni klubi: NK Rudar Trbovlje (1945–), NK Dobrna (1952–1956, ko se preimenuje v NK Sloga), NK Retje (1951–1953, ko se preimenuje v NK Svoboda). Leta 1958 je prišlo do združitve vseh nogometnih klubov v NK Rudar Trbovlje. V Hrastniku je nastopalo NK Bratstvo (1948–64) in ŠD Rudar Hrastnik (1954–1964). Leta 1964 sta se združila pod imenom NK Hrastnik. V Zagorju je nastopal NK Proletarec Zagorje (1946–1965) in v Kisovcu NK Svoboda Kisovec (1946–1965). Leta 1965 se kluba združita v NK Zagorje.

Na najvišji ravni izmed naštetih klubov je nastopal Rudar Trbovlje, kateremu je posvečenih tudi največ objav v lokalnem časopisu, sledita pa mu zagorski Proletarec in Bratstvo iz Hrastnika. Iz teh razlogov so v sledečem poglavju predstavljeni najzanimivejši dogodki in objave, povezane z omenjenimi nogometnimi klubi.

Po osvoboditvi spomladi 1945 in vrnitvi nogometašev iz vojne so le-ti začeli širiti idejo o ustanovitvi športnega kluba v Trbovljah.⁵ Ustanovni občni zbor novega enotnega fizkulturnega oziroma športnega društva z imenom SFD Rudar (sindikavno fizkulturno društvo Rudar) oziroma SŠD Rudar (sindikavno športno društvo Rudar), saj se je v prvih povojnih letih športna dejavnost razvijala pod vodstvom sindikatov, se je odvijal 25. avgusta 1945. Za ime društva je bilo več predlogov: od imenovanja po predvojnem Amaterju do imenovanja po kraju Trbovlje. Društva s takimi imeni so obstajala v predvojni Jugoslaviji, in da se ne bi zaradi tega

---

5 Petrič, Alfred. »Zapiski o nogometu po osvoboditvi.« V: *30 let športa v Trbovljah: 1922 – 1952*, 111–135. Trbovlje: športno društvo "Rudar", 1952, 111.

nadaljevala klubaštvo, si je članstvo izbralo ime Rudar. Na začetku je društvo imelo trinajst sekcij: foto sekcija, namizno-teniška, nogometna, smučarska, šahovska, telovadna, teniška, kolesarska, lahkoatletska, strelska, taborniška, plavalna in planinska sekcija. V prvem letu obstoja je aktivno delovalo le prvih sedem naštetih sekcij.⁶ Zagorski športniki so že mesec prej, julija 1945, ustanovili Fizkulturno društvo Zagorje.⁷ Tudi Hrastničani so v drugi polovici tega leta pod okriljem FD Hrastnik ustanovili nogometno sekcijo NK Jedinstvo. Sekcija je delovala do avgusta 1948, ko je potekal ustanovni zbor SŠD Bratstvo. Nogometaši so imeli finančno podporo Steklarne, člani društva pa so bili tudi zaposleni v rudniku in kemični tovarni, kar upraviči društveno ime Bratstvo.⁸

29. maja 1948 se je ob prvi reorganizaciji športa ustanovila Nogometna zveza Slovenije (NZS), zajemala pa je sedem poverjeništev, ki so jih naslednje leto zamenjali štirje nogometni oblastni odbori. Kasneje so bili razpuščeni in zopet zamenjani s poverjeništvu s to razliko, da je bilo namesto dolenjskega poverjenišтва vzpostavljeno trboveljsko.⁹ Z namenom, da se nogomet razvije tudi v krajih, kjer še ni društev, ki tekmujejo v republiški ligi, se je v Trbovljah formiralo nogometno poverjenišтво za Zasavje. Obsegalo je vse nogometne klube od Litije do Brežic. Teh klubov je bilo osem, in sicer Predilec-Litija, Kisovec-Zagorje, Rudar-Hrastnik, Ivan Cankar-Sevnica, Krmelj-Št. Janž, Razlag-Brežice, Rajhenburg in Dobova. Poleg teh klubov so v prvenstvenih tekmah poverjenišтва sodelovale tudi druge ekipe klubov, ki so tekmovali v slovenski ligi, in sicer Proletarec Zagorje, Bratstvo Hrastnik in Rudar Trbovlje.¹⁰

Rudar je prvenstveno sezono NZS 1947/48, v kateri je tekmovalo osem klubov, končal na šestem mestu, v tekmovanju za Titov pokal pa prišel med šestnajst najboljših in nesrečno izpadel po žrebu, potem ko

6 Jerman, Gregor. *Šport v Trbovljah*. Trbovlje: Zasavski muzej, 2010, 8.

7 Rozina, Roman. *Kos s sapo napihnjenege usnja*. Zagorje ob Savi: Občina, 2002, 22.

8 Klenovšek, Srečko. *100-letni športni mozaik Hrastnika*. Hrastnik: Športna zveza, 2014, 230–231.

9 Stepišnik, Drago. »Od Ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije.« V: *50 let ustanovitve vodstvene nogometne organizacije na Slovenskem*, ur. Drago Stepišnik, 7–83. Ljubljana: Nogometna zveza Slovenije, 1970, 53.

10 »Ustanovljeno je nogometno poverjenišтво za Zasavje.« *Zasavski udarnik*, 9. junij 1950, 4.

so z Zagrebom odigrali neodločeno.¹¹ Proletarec pa je z dobrimi igrami postal prvak celjskega okrožja in se uvrstil v II. slovensko ligo.¹²

Morda kot najzanimivejši dogodek sezone 1947/48 velja izpostaviti gostovanje beograjske Crvene Zvezde v Trbovljah, kar so zapisali tudi v Zasavskem udarniku.

Največja športna prireditev letošnje sezone je bil brez dvoma nastop beograjskih športnikov, ki so nastopili v prijateljski nogometni tekmi proti trboveljskemu Rudarju v petek 6. avgusta. Za tekmo je vladalo ogromno zanimanje. Vkljub delovnemu dnevu se je zbralo preko 1500 ljudi, ki so bili priča lepe in zanimive igre. Glas in uspehi moštva Crvene zvezde so dali temu srečanju še bolj zanimivo obeležje. Res je, da moštvo Crvene zvezde ni izrazilo svoje premoči v golih, pokazalo pa je lepo tehnično igro, polno lepih potez. /.../ Rezultat 3 : 0 za Crveno zvezdo je uspeh za Rudarja, čeprav bi lahko trdili, da bi tudi moštvo Rudarja zaslužilo po igri vsaj častni gol. V predtekmi je aktiv Cementarne premagal aktiv Vzhodnega obrata s 5 : 2.¹³

Naslednja sezona je bila zaznamovana z uspehi članske in mladinske ekipe Rudarja. Članska ekipa je osvojila tekmovanje za zimski pokal NZS, poleg tega pa je v prvenstvu Slovenije zasedla odlično drugo mesto.

Na stadionu Železničarja v Mariboru sta v nedeljo, 13. III. 1949, odigrali Sobota in Rudar finalno tekmo za zimski pokal NZ Slovenije. Za tekmo je bilo v Mariboru in v revirjih precejšnje zanimanje. Približno 2000 gledalcev je prišlo na igrišče, da si ogledajo najresnejšega kandidata, za prvo mesto v slovenski ligi. Tekma ni bila na posebni tehnični višini, pač pa je bila precej živahna in borbena. Obe moštvi sta se požrtvovalno borili, pri čemer je imel Rudar od igre več in z rezultatom 2 : 1 (1 : 0) odločil tekmo v svojo korist. /.../ Po končani tekmi je podpredsednik Nogometne zveze Slovenije, tov.

---

11 Petrič, Alfred. »Nogometni klub Rudar.« V: *50 let nogometne igre v Trbovljah: 1922 – 1972*, 61–83. Trbovlje: Nogometni klub Rudar, 1972, 63.

12 Rozina, Kos s sapo napihnjene usnja, 23.

13 »FD Crvena Zvezda (Beograd) : SFD Rudar 3:0 (1:0).« *Zasavski udarnik*, 13. avgust 1948, 4.

Bajcar, čestital zmagovalnemu moštvu Rudarja in mu predal lep pokal v trajno last.¹⁴

Mladinsko tekmovanje je v sezoni 1948/49 potekalo v prvi in drugi skupini, slovenski prvak pa je postal zmagovalec prve skupine.¹⁵ Pot do slovenskega mladinskega naslova je bila za Rudar trnova. Finalno srečanje z ljubljanskim Železničarjem so morali namreč odigrati kar trikrat. Prvo srečanje v Ljubljani se je končalo neodločeno, povratna tekma v Trbovljah se je po rednem delu končala dve proti dve, v podaljšku pa so domači gostom nasuli še štiri gole, o čemer priča spodnja objava.¹⁶

Z nedeljsko tekmo si je mladinsko moštvo Rudarja osvojilo častni naslov mladinskega prvaka Slovenije v nogometu. Za tekmo je vladalo v revirjih veliko zanimanje, vendar se nam zdi čudna odločitev Nogometne zveze Slovenije, ki je določila tekmo za dopoldanske ure samo zato, da bi lahko mladinci Železničarja prisostvovali popoldanski tekmi v Ljubljani. V bodoče želimo, da se tekma določi sporazumno z obema moštvoma, ker je treba upoštevati, da se je v nedeljo dopoldne v Trbovljah delalo in da je marsikdo zaradi tega izostal od dela, ki bi ga lahko drugače vestno izvršil. Ko se borimo za plan v industriji, je potrebno, da izvršujemo plan tudi v fizikulturi z ozirom na položaj in razmere. Mladinsko moštvo Rudarja je nastopilo v najmočnejši postavi ter pokazalo igro, ki je bila na tehnični višini. Tudi gostje niso zaostajali, vendar pa so v podaljšku igre popolnoma odpovedali. /.../ . Končni rezultat 6 : 2 je rezultat, ki je prinesel mladincem Rudarja častni naslov mladinskega prvaka Slovenije v nogometu.¹⁷

Ta tekma je bila zaradi suma nedovoljenega podaljška s strani NZS sicer razveljavljena, vendar je v ponovnem srečanju zopet zmagal Rudar

---

14 »Lep uspeh trboveljskega Rudarja v tekmovanju za zimski pokal NZS.« *Zasavski udarnik*, 18. marec 1949, 4.

15 Stepišnik, »Od ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije«, 69.

16 Alič, Zvone. »Trboveljski mladinci so se borili za najvišji naslov.« *V: 30 let športa v Trbovljah: 1922 – 1952*, 104–111. Trbovlje: športno društvo "Rudar", 1952, 104.

17 »Mladinsko moštvo Rudarja si je osvojilo častni naslov prvaka Slovenije v nogometu.« *Zasavski udarnik*, 24. junij 1949, 4.

z ena proti nič in si priigral pravico nastopa na zaključku državnega prvenstva v Makedoniji v začetku julija 1949.¹⁸

Pot trboveljskih mladincev je bila od 30. junija 1949, ko so se igralci zvečer zbrali v klubskem lokalu, pa do konca državnega prvenstva 20. avgusta 1949 polna anekdot. Brez obljubljene rezervacije vagona s strani NZS so si morali na trboveljski železniški postaji člani odprave izboriti sedeže na vlaku, polnem vojakov. Šele v Zagrebu so dobili malo večji prostor v tretjem razredu. Igralcev to ni pretirano zmotilo, saj so kmalu začeli prepevati, kasneje pa le zatisnili oči in zaspali. Potem ko so se v Beogradu srečali z visokimi hrvaškimi mladinci iz Dinama in Hajduka, jim je malce padla morala, a so dejali, da se bodo borili na vso moč. V Skopju je bil dnevni red moštva strogo odrejen: vstajanje ob sedmih, umivanje, telesne vaje, prepovedano je bilo samostojno pohajkovanje po mestu, pitje alkoholnih pijač, pitje vode izven hotela kljub vročini. Ker so se vseh teh pogojev slovenski mladinci vestno držali, so bili tudi s strani vodstva tekmovanja nagrajeni z nazivom najbolj disciplinirane ekipe tekmovanja.¹⁹

Rudarju so v težki skupini z borbeno in požrtvovalno igro uspeli izvrstni nastopi. Z neodločenim izidom proti Čeliku iz Zenice (BIH), zmago proti Slogi iz Novega Sada (AP Vojvodina)²⁰ in končno zmago proti Dinamu iz Zagreba (HRV) so se uvrstili v veliki finale.

Ker pa je bilo tekmovanje v drugi skupini, kjer so nastopali Hajduk (HRV), Rabotnički (SRB) in Vardar (MAK), neodločeno, so morali tekme odigrati še enkrat, tako da so Slovenci na nasprotnika v finalu čakali še en teden. Na finalni tekmi pa je potem trboveljski Rudar žal moral priznati premoč domačemu Vardarju. V Zasavskem udarniku so temu dogodku namenili več kot eno stran.

Na letošnjem državnem mladinskem prvenstvu v nogometu, ki je bilo v Skopju, je zastopal republiko Slovenijo SŠD Rudar, mladinski prvak Slovenije

18 Petrič, Alfred. »Uspehi mladincev.« V: *50 let nogometne igre v Trbovljah: 1922 – 1972*, 83–95. Trbovlje: Nogometni klub Rudar, 1972, 84.

19 Alič, »Trboveljski mladinci so se borili za najvišji naslov«, 104–109.

20 Avtonomna pokrajina Vojvodina.

za leto 1949. Prvič si je mladinsko moštvo Rudarja osvojilo ta naslov. Mnogo je bilo vloženega truda, da se je iz mladih rudarskih fantov vzgojilo trdno moštvo, ki je danes eno izmed najboljših mladinskih moštev v državi. Takoj po osvoboditvi leta 1945 si je vodja nogometne ekipe Rudarja, tovariš ing. Petrič, zadal nalogo, vzgojiti iz mladih fantov moštvo, ki bo v bližnji bodočnosti lahko tudi izpolnilo vrsto liginega moštva. Prva leta mladinsko moštvo še ni dosegalo velikih uspehov. V letu 1947 je bilo celotno mladinsko moštvo Rudarja na gradnji proge Šamac–Sarajevo. V Trbovlje so se vrnili zagoreli in močni. Igrali so 1947 in 1948 za republiško prvenstvo, toda vedno so izgubili v finalu. Ta neuspeh pa jim ni vzel volje. Uprava Rudarja, kakor tudi mladinci, so posvetili vso skrb pravilnemu treningu, ki jim je prinesel v letošnjem letu zaželeni uspeh.²¹

Razberemo lahko, da so v zelo kratkem obdobju mladinci naredili velik napredek in dosegli zavidljiv uspeh, kar je prineslo evforijo tudi v domače mesto.

Slika 1: Moštvo Rudarja na mladinskem prvenstvu Jugoslavije v nogometu v Skopju, 3. julij 1949.²²

21 »Mladinsko moštvo SŠD Rudarja je doseglo na mladinskem prvenstvu FLRJ v Skoplju II. mesto.« *Zasavski udarnik*, 29. julij 1949, 7.

22 Vir: Arhiv Zasavski muzej Trbovlje.

Veliko število Trboveljčanov je pričakovalo mladince Rudarja. Vlak se je ustavil, v pozdrav je igrala godba. Še nikoli niso v zgodovini revirjev sprejemali nogometašev na ta način. V imenu Rudarja je nogometaše pozdravil ing. Petrič in jim čestital k uspehu. Pred restavracijo v Trbovljah pa je čakala večtisočglava množica, ki je v špalirju in s cvetjem dočakala mlade reprezentante, ki so tako uspešno zastopali slovenski nogomet. Pionirsko moštvo je v dresih podarilo vsakemu igraču šopek cvetja. Vzkliki in godba, mladinci pa so bili veseli in solzni po tako lepem sprejemu. V imenu Okrajnega komiteja KPS Trbovlje jim je čestital in jih pozdravil tovariš Pečar Otmar.²³

Leto 1950 je mladinsko tekmovanje potekalo v enotni ligi, v katero so se klubi uvrstili prek kvalifikacij. Mladinsko moštvo Rudarja je ubranilo naslov slovenskih prvakov.

*Mladinsko nogometno moštvo Rudarja si je tudi letos priborilo častni naslov prvaka Slovenije v nogometu. Nihče ni mislil, da se bo pomlajeno moštvo Rudarja uspešno uveljavilo v tekmovanju v mladinski nogometni ligi, saj se je sestava njegove enajsterice proti lanskemu moštvo skoraj popolnoma spremenila. Za zmago se je treba seveda boriti, prav tako pa tudi redno obiskovati treninge. Mladinci Rudarja so pod vodstvom tov. inž. Petriča redno hodili k vajam in tako dosegli v tekmovanju za naslov prvaka Slovenije lepe uspehe.*²⁴

Z osvojitvijo slovenskega prvenstva si je moštvo pridobilo pravico tekmovanja v zaključnem prvenstvu države, ki je potekalo po dvojnem oz. t. i. kup sistemu. Nasprotnik Rudarja je bilo Sarajevo, prvak BiH. V Trbovljah so domači zmagali štiri proti dva, v gosteh pa izgubili štiri proti ena in zaradi slabše razlike v golih izpadli.²⁵

Člani Rudarja so se uvrstili v tretjo zvezno ligo, potem ko so prejšnjo sezono v slovenski prvi ligi zasedli drugo mesto.

---

23 »Trbovlje so sprejele fizikurnike-nogometaše.« *Zasavski udarnik*, 29. julij 1949, 8.

24 »Rudar - mladinski prvak Slovenije v nogometu.« *Zasavski udarnik*, 11. avgust 1950, 4.

25 Petrič, »Uspehi mladincev,« 86.

Nogometno moštvo trboveljskega Rudarja, ki je lani osvojilo II. mesto v tekmovanju v slovenski ligi, ter mladinsko moštvo, ki je častno zasedlo II. mesto v državnem prvenstvu Jugoslavije, je takoj v jeseni pristopilo k sistematičnemu treningu pod vodstvom trenerja tovariša Dukoviča in s pomočjo predsednika tov. ing. Petriča. Vso pomoč so športnemu društvu Rudar nudili tudi uprava rudnika in ostala podjetja ter sindikalna podružnica rudarjev. Moštvo Rudarja, ki je bilo določeno, da tekmuje v kvalifikacijskih tekmah za vstop v III. zvezno ligo, se je za to tekmovanje temeljito pripravilo. Glavni odbor sindikatov in rudarska podružnica sta moštvu omogočila zimski trening v Lovranu, kar je mnogo pripomoglo, da je moštvo Rudarja doseglo uspeh in se kvalificiralo za III. zvezno ligo.²⁶

Rudar je dosegel predzadnje mesto in bil tik pred drugim slovenskim predstavnikom – Železničarjem iz Ljubljane. Po tej izvedbi je bil tretja zvezna liga ukinjena, Rudar pa se je prek kranjskega Korotana kvalificiral v drugo zvezno ligo v letu 1951.²⁷

Uvrstitev v drugo zvezno ligo je bil največji uspeh trboveljskega in zasavskega nogometa v obdobju, ki ga obravnavam. Za podoben primer lahko navedem uspeh dvajset let pozneje, ko je leta 1972 ekipa Rudarja prvič osvojila člansko prvenstvo SR Slovenije, čemur so sledile uspešne sezone, ko je moštvo Rudarja še dvakrat osvojilo prvenstvo in tako tudi trikrat tekmovalo v zvezni ligi.²⁸

Leta 1951 je poleg Rudarja v drugi zvezni ligi nastopalo še eno slovensko moštvo, in sicer Odred (kasnejša Olimpija). Rudar je izmed šestnajstih ekip zavzel štirinajsto mesto, Odred pa je bil osmi.²⁹

Z doseženo uvrstitvijo je Rudar izpadel iz druge zvezne lige, a je imel priložnost prek kvalifikacijskih tekem obstati. To mu je tudi uspelo, vendar se je liga razpustila in spomladi 1952 so vsi slovenski klubi zopet igrali v republiški ligi.³⁰

26 »Trboveljski Rudar, novi član III. zvezne nogometne lige.« *Zasavski udarnik*, 6. maj 1950, 8.

27 Petrič, »Zapiski o nogometu po osvoboditvi«, 128.

28 Jerman, *Šport v Trbovljah*, 42.

29 Stepišnik, »Od Ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije«, 72.

30 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 67.

V republiški ligi leta 1952 je moštvo Rudarja doseglo tretje mesto, v tekmovanju za pokal Tita pa se je uvrstilo med šestnajst najboljših v državi, nato jih je premagal Radnički iz Niša.³¹ Tega leta so bila poverjenišтва v okviru NZS ukinjena, nadomestile pa so jih ljubljanska, mariborska in kopraska podzveza. Naslednje leto so ustanovili tudi celjsko podzvezo leta 1954 pa podzvezo v Kranju in Murski Soboti.³²

Leta 1953, ko so se klubi zopet preimenovali v sekcije, je

predstavnikom Nogometne zveze LRS in Nogometnega saveza Hrvatske na najvišjem nogometnem forumu uspelo prodreti s predlogom, da se že v novi sezoni osnuje hrvatsko-slovenska nogometna liga. /.../ Mešana hrvatsko-slovenska nogometna liga je štela 10 članov, in sicer 6 hrvatskih klubov (Proleter Osijek, Metalac Zagreb, Kvarner Reka, Tekstilac Varaždin, Šibenik in Slavija iz Karlovca) in štiri prvoplasirane klube iz slovenske republiške lige (Odred Ljubljana, Branik Maribor, Rudar Trbovlje in Železničar Ljubljana).³³

Rudar je bil v novoustanovljeni medrepubliški ligi zadnji in izpadel v vzhodno skupino republiške lige. Tam je v sezoni 1953/54 razočaral, saj je bil tretji in se ni ekspresno vrnil v višje tekmovanje.³⁴ Zagorski Proletarec je v isti ligi sezono sklenil mesto za Rudarjem,³⁵ nogometašem Bratstva iz Hrastnika pa je uspel prvi večji uspeh, saj so bili zmagovalci nogometne podzveze Celje.³⁶

V prvenstvenem tekmovanju vzhodne skupine 1954/55 je v jesenskem delu prvenstva Rudar zasedel drugo mesto z eno točko manj kot Sobota, ki se je plasirala pred njega, na koncu pa vendarle uspel zasesti prvo mesto. Bratstvo iz Hrastnika je bilo tretje, Proletarec iz Zagorja pa šesti. Prvenstvo vzhodne skupine je tako prineslo kar nekaj medsebojnega

---

31 Prav tam, 68.

32 Stepišnik, »Od Ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije,« 53.

33 »Pred začetkom tekmovanja v hrvatsko-slovenski nogometni ligi.« *Zasavski vestnik*, 25. september 1952, 6.

34 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 69–70.

35 Rozina, *Kos s sapo napihnjenega usnja*, 36.

36 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 231.

rivalstva v Zasavju, predvsem pa tako imenovan zasavski derbi³⁷ med trboveljskim Rudarjem in zagorskim Proletarcem.³⁸ Aprila 1955 se je tekma med večnima tekmečema končala z zmago Rudarja s pet proti nič. Poročevalec s tekme je zapisal, da se je zasavski derbi v nedeljo končal v Zagorju z zmago boljših Trboveljčanov.³⁹

Naslov prvaka vzhodne skupine je Rudarju prinesel kvalifikacijski tekmi z Novo Gorico, prvakom zahodne skupine. Nova Gorica je bila boljša in se je uvrstila v consko ligo. Z naslednjo sezono 1955/56 se je tekmovanje zopet spremenilo, saj se je osnovala varaždinsko-mariborsko-celjska (VMC) področna liga, v katero sta se uvrstila Rudar z drugim mestom in Bratstvo iz Hrastnika s tretjim mestom.⁴⁰

Tretje mesto v prvenstvu vzhodne skupine je bil za klub iz Hrastnika velik uspeh, kar je pospremil tudi lokalni časopis.

Hrastničani so lahko zadovoljni, če ne kar nekoliko ponosni na svojega nogometnega predstavnika ŠD Bratstva; tretje mesto na lestvici predstavnikov vzhodne cone Slovenije je zanj pač častno in – zaslužno. Organizacijska učvrstitev upravnega odbora, zavest članstva, predvsem članov prvega nogometnega moštva, redno obiskovanje treningov, znatna podpora upravnega odbora in delavskega sveta Steklarne, pa tudi delavcev tega kolektiva in končno tudi pomoč ljudskega odbora mestne občine v Hrastniku – to so temelji, na katerih je nogometni klub Bratstva zgradil svojo letošnjo igro v prvenstvenih tekmah in dosegel tako lep uspeh.⁴¹

---

37 Derby oziroma derbi je ime za letno dirko konjev Epsom Downs v Angliji in dirko Kentucky Derby, ki poteka vsako leto v Louisvilleu v Kentuckyju. Prvotna dirka je potekala leta 1790 na pobudo Edwarda Stanleya, dvanajstega grofa Derbyja. Beseda »derbi« je bila kratica za dirko in zatem so podobne dirke postale znane tudi kot derbiji. Sčasoma je bil izraz »derbi« uporabljen za opis kakršnega koli športnega tekmovanja, ki je pritegnilo velik interes, in je kasneje označilo nogometne tekme med bližnjimi tekmeči, za kar se je uveljavil izraz »lokalni derbi«. Cashmore, Ellis. *Sports culture: an A-Z guide*. London; New York: Routledge, 2003, 85.

38 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 73.

39 »Zaslužena zmaga Rudarja nad Proletarcem.« *Zasavski vestnik*, 20. april 1955, 6.

40 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 73–74.

41 »Uspehi "Bratstva" iz Hrastnika.« *Zasavski tednik*, 30. julij 1955, 7.

Rudar je v VMC ligi, kjer je tekmovalo dvanajst ekip, zasedel tretje mesto, Bratstvo pa enajstega in je izpadlo.⁴² Sledečo sezono 1956/57 se je Rudarju v ligi pridružil drug revirski predstavnik, Proletarec iz Zagorja, ki se je vanjo uvrstil z osvojitvijo prvega mesta v prvenstvu mariborsko-celjske nogometne podzveze 1955/56. Mariborski Branik je osvojil naslov prvaka, Rudar je bil drugi, Proletarec pa zadnji in je izpadel.⁴³ NK Bratstvo je v tej sezoni igral v drugi vzhodni slovenski ligi, kjer je zasedel tretje mesto v konkurenci dvanajstih ekip.⁴⁴

Na občnem zboru športnega društva Rudar 8. marca 1957 so zbrani ugotavljali, da je šport številka ena v Trbovljah še vedno nogomet. Poročilo, objavljeno v časopisu, je obelodanilo, da je

med posameznimi sekcijami imela največ uspeha nogometna sekcija, ki je sodelovala v tekmovanjih kar s sedmimi moštvi. Prvo moštvo je sodelovalo v varaždinsko-mariborski nogometni ligi, drugo moštvo je tekmovalo v zasavski ligi, mladinci z dvema moštvo in pionirji kar s tremi moštvi. Največji uspeh so dosegli mladinci⁴⁵ in pionirji, ki so osvojili častne naslove prvakov Slovenije.⁴⁶

Vse boljše uvrstitve Rudarja v VMC ligi so vrhunec doživele s sezono 1957/58, ko se je trboveljska ekipa zavihtela na prvo mesto, s čimer so si priborili kvalifikacije za vnovič vzpostavljeno drugo zvezno ligo. Skupaj z Odredom iz Ljubljane in Metalcem iz Siska se je potegovala za nov uspeh, a v nameri ni uspela, saj je zaradi boljše razlike v golih v drugo zvezno ligo napredoval Odred.⁴⁷ Trboveljska Svoboda, hrastniška kluba NK Bratstvo in ŠD Rudar (ustanovljen 1954) in zagorski Proletarec so v

---

42 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 74.

43 Rozina, *Kos s sapo napihjenega usnja*, 37.

44 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 234.

45 Mladinci trboveljskega Rudarja so v obdobju od leta 1946 pa do leta 1970 kar šestkrat postali slovenski mladinski prvaki (1949, 1950, 1956, 1958, 1959, 1966); Stepišnik, »Od ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije,« 69.

46 »Najmočnejše orožje društva "Rudar" je mladina.« *Zasavski tednik*, 16. marec 1957, 7.

47 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 75.

sezoni 1957/58 igrali v ligi celjske podzveze, kjer pa niso dosegli vidnejših uspehov.⁴⁸ Leta 1958 so po

*dolgotrajnih razpravah v posameznih športnih društvih, v raznih organizacijah in časopisju /.../ spregovorili o združitvi trboveljskih športnih društev tudi trboveljski komunisti. Po naročilu in razpravi o športnih problemih v občini so soglasno sprejeli sporočilo občinskega komiteja KZ, ki pravi, da je v sedanjih okoliščinah za Trbovlje najprimernejša združitev vseh športnih društev v eno športno društvo.*⁴⁹

Združenje v enotno društvo Rudar je končalo nekajletno obdobje delovanja ŠD Svobode, Sloge in Rudarja. Prvo in najpomembnejše delovno področje novega društva je bila še naprej množičnost ter njena nadaljnja in močnejša krepitev v gojitvi telesne kulture. To je pomenilo skrb za pritegnitev čim večjega števila mladih in skrb za pritegnitev delavcev, ki so jim za opravljanje napornega dela potrebne fizične moči, v prostem času pa zdravo razvedrilo.⁵⁰

Trboveljski Rudar je vse naslednje sezone obravnavanega obdobja nastopal v enotni slovenski conski ligi (prva slovenska nogometna liga), ki se je začela s sezono 1958/59. *»Končno bomo vendarle prišli do enotne slovenske lige v nogometu in ne bomo več cepili naših sil vsepovsod naokoli,«* so zapisali v jubilejni številki ob deseti obletnici izhajanja *Zasavskega tednika*.⁵¹

Prvo moštvo Rudarja je štirinajst prvenstvenih sezon tekmovalo v tej ligi in zasedalo mesta od drugega do desetega. Vnovičen preboj jim je uspel v sezoni 1971/72, ko so postali državni prvaki.⁵² Športni dogodki udeležencem včasih ne prinesejo samo veselja, ampak tudi kar precej nejevolje.

---

48 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 234.

49 »Združitev športnih društev v Trbovljah.« *Zasavski tednik*, 25. julij 1958, 1.

50 »Kaj pričakujemo od novega športnega društva.« *Zasavski tednik*, 1. avgust 1958, 5.

51 »Enotna slovenska liga v nogometu.« *Zasavski tednik*, 1. januar 1958, 31.

52 Petrič, »Nogometni klub Rudar«, 77.

Telesna vzgoja mora postati stvar, za katero naj bi bila zainteresirana vsa družba, pri čemer morajo igrati veliko vlogo vse politične in druge družbene organizacije, zlasti pa sindikati in mladina. Ni dovolj skrbeti samo za športne prireditve, da ima športno društvo toliko in toliko sekcij, ki naj dosegajo na svojem področju uspehe, temveč je in mora biti ena izmed osnovnih nalog celotne družbe, od športnih društev do ostalih organizacij – vzgoja človeka. Šport naj ljudi združuje, ne pa razdvaja. Ali je res potrebno, da nastanejo na primer zaradi ene same nogometne tekme ali podobno med ljudmi umetni mostovi, ki razdvajajo in povzročajo hudo kri ter imajo neljube posledice, ki se težko odpravijo? – Po sredi pa je še klubska nestrpnost – klubaštvo. Kakor se borimo po eni strani v jugoslovanskem merilu za bratstvo in enotnost narodov, je treba, da se za to borimo tudi v slovenskem in ožjem lokalnem merilu – ne pa, da ena sama nogometna tekma povzroči med ljudmi nova trenja in sovraštvo.⁵³

Takole je Stane Šuštar, odgovorni urednik Zasavskega tednika, med drugim komentiral neljube dogodke, ki so se zgodili na prvenstvenem derbiju enotne slovenske conske lige med domačim trboveljskim Rudarjem in Mariborom, ki se je končal z neodločenim izidom tri proti tri.

Slika 2: Izgredi po tekmi z Mariborom oktobra 1958.⁵⁴

Zgoraj naveden nešportni madež je bil popolno nasprotje namena fizkulturenega pokreta in nalog nove fizkulture, ki si jih je po osvoboditvi Jugoslavija zadala za obnavljanje športnega življenja.

⁵³ »Šport naj združuje – ne pa razdvaja.« *Zasavski tednik*, 17. oktober 1958, 1.

⁵⁴ Vir: Arhiv Zasavski muzej Trbovlje.

Hrastniška kluba NK Bratstvo in ŠD Rudar (ustanovljen 1954) sta v sezoni 1958/59 pristopila k ljubljanski nogometni podzvezi zaradi nezadovoljstva, katerega vzrok je bilo delovanje celjske nogometne podzveze, ki naj bi skrbela bolj za nogometne klube iz svoje okolice, ostale pa zanemarjala. V ljubljanski nogometni podzvezi sta oba kluba zasedla sredino prvenstvene razpredelnice.⁵⁵ Nogometnašema Proletarca pa so se v ligi celjske podzveze pridružili še nogometnaša kisovške Svobode, ki so si tekmovanje v višjem rangu priborili z uspešnim nastopanjem v drugi celjski podzvezni ligi. Vse prvenstvo se je Proletarec gibal pri vrhu, med tem pa je bila Svoboda pri dnu lestvice.⁵⁶ Naslednjo sezono 1959/60 je bil Proletarec premeščen v prvo ligo ljubljanske nogometne podzveze, tja pa se je uvrstila tudi Svoboda, ki je v kvalifikacijah izločila kočevski Rudar. Skupaj so tako v prvi ligi ljubljanske nogometne podzveze nastopali hrastniški Bratstvo in Rudar, zagorski Proletarec in kisovška Svoboda. Na njihovih tekmah je bilo vedno vroče in marsikdaj se je zgodil tudi kakšen incident, podoben tistemu med trboveljskim Rudarjem in Mariborom.⁵⁷

Kisovška Svoboda je izpadla v nižjo raven tekmovanja, ostali prej omenjeni zasavski klubi pa so tekmovali v istem rangu. Zanimivost je, da je bil na koncu tekmovalne sezone ljubljanske nogometne podzveze 1960/61 ŠD Rudar Hrastnik edinkrat boljši od NK Bratstva, saj je osvojil tretje, Bratstvo pa četrto mesto. Svoboda si je za sezono 1961/62 ponovno priigrala prvo ligo ljubljanske nogometne podzveze, med tem pa je Proletarec ždel na mestu brez napredovanja. NK Bratstvo je bil najboljši izmed zasavskih klubov, saj je v ligi zasedel drugo mesto – za Grafičarjem.⁵⁸

Eno najzanimivejših gostovanj zasavskega nogometa je potekalo teden dni po koncu prve konference neuvrščenih v Beogradu, 14. septembra 1961, ko se je v okviru turneje po Sloveniji v Trbovljah ustavila

---

55 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 234.

56 Rozina, *Kos s sapo napihnjene usnja*, 44.

57 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 235.; Rozina, *Kos s sapo napihnjene usnja*, 44–45.

58 Prav tam, 235; Prav tam, 46.

reprezentanca Gvineje in odigrala tekmo z domačim Rudarjem. Poročevalec s tekme je zapisal:

V četrtkovi mednarodni prijateljski tekmi, kateri je prisostvovalo nad 3000 gledalcev, sta se pomerila moštvo Rudarja in reprezentanca Gvineje. Gostje so pokazali zelo hiter in zadovoljiv nogomet. Zlasti dobri so bili v startih na prvo žogo, tako da je imela obramba Rudarja veliko dela. Zanimivo je, da so prvi štiri goli padli v prvih šestih minutah igre. Rahla terenska in tehnična premoč Rudarja se je kmalu razbila v hitrih napadih in startih na prvo žogo gostov. V drugem delu igre so bili gostje, ki so uspeli končno izenačiti rezultat, celo boljši. Trboveljski ljubitelji nogometa so bili zadovoljni s prikazano igro gostov. Sodnik Jakše iz Ljubljane je zadovoljivo vodil srečanje.⁵⁹

Slika 3: Gostovanje reprezentance Gvineje.⁶⁰

Z letom 1962 so v Zasavskem tedniku vsak teden objavljali tudi krajša poročila o zasavskih zastopnikih v ljubljanski nogometni podzvezi. S tem so »želeli vsem ljubiteljem okroglega usnja prikazati tudi prizadevanja in borbe zagorskega Proletarca, kisovške Svobode, Litije ter hrastniških zastopnikov Bratstva in Rudarja za čim boljši plama v tej skupini.«⁶¹

59 »Reprezentanca Gvineje : Rudar 4:4 (2:4).« *Zasavski tednik*, 21. september 1961, 5.

60 Gostovanje reprezentance Gvineje, *Zasavski tednik*, 21. september 1961, 5.

61 »Najboljše Bratstvo.« *Zasavski tednik*, 20. december 1962, 21.

Sezona 1963/64 je pomenila nov mejnik v zgodovini hrastniškega nogometa. Nogometni klub Bratstvo je namreč v kvalifikacijah za vstop v prvo slovensko ligo bil boljši od Kopra.

V drugi kvalifikacijski tekmi za vstop v Slovensko nogometno ligo je hrastniško Bratstvo izgubilo s Koprom z rezultatom 3 : 1. Pred okrog 600 gledalci je tekmo odlično vodil sodnik Tavzes iz Ljubljane. /.../ Izdatna zmagava v prvi tekmi v Hrastniku (9 : 1) je Bratstvu zadostovala za uvrstitev v slovensko nogometno ligo – kot drugemu predstavniku Zasavja.⁶²

Še ne mesec dni kasneje, 24. avgusta 1964, je prišlo do uradne združitve NK Bratstva in ŠD Rudarja Hrastnik in nogometaši so v prvi ligi nastopali pod imenom NK Hrastnik.⁶³ Pričakovanja ob združitvi obeh športnih društev v Hrastniku so v Zasavskem tedniku pospremili s komentarjem, da »v skladu z nadaljnjim razvojem na vseh področjih družbenega življenja pričakujejo v Hrastniku odslej tudi v športu večji razvoj in množičnost«. ⁶⁴ V novem enotnem športnem društvu Hrastnik so si želeli uspešneje razvijati kvaliteten šport in omogočiti razvoj vseh športnih panog, poleg tega pa uresničiti načela o enotnem financiranju športne dejavnosti v komuni in v skladu z razvojem komune začrtati tudi nadaljnji razvoj športa.

Že prej, na junijski tekmi leta 1961 v Hrastniku proti KAC-u iz Celovca, so domači nogometaši nastopili v postavi, sestavljeni iz obeh klubov (NK Bratstvo in ŠD Rudar Hrastnik), in zmagali s pet proti ena. Ta prvi neuradni poskus združitve obeh klubov je nastal na podlagi teženj, da bi s fuzijo obeh moštev pridobili kakovostno ekipo, ki bi lahko tekmovala v enotni slovenski conski ligi.⁶⁵ Vse se žal ni izšlo ravno rožnato, saj je novoustanovljena ekipa v sezoni 1964/65 zasedla predzadnje, trinajsto, mesto z enakim številom točk kot mesto višje uvrščena Ilirija. Vseeno pa so se morali zaradi slabše razlike v zadetkih Hrastničani posloviti od prve lige in se preseliti v zahodno consko ligo.⁶⁶ Trboveljski Rudar je to

62 »Bratstvo – novi član SNL!« *Zasavski tednik*, 29. julij 1964, 1.

63 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 235–236.

64 »Združitev športnih društev v Hrastniku.« *Zasavski tednik*, 2. september 1964, 1.

65 Klenovšek, *100-letni športni mozaik Hrastnika*, 235–236.

66 Prav tam, 237.

izvedbo tekmovanja za primerjavo zaključil na desetem mestu, zmagal je ljubljanski Slovan.⁶⁷

Kljub predlogom, da bi se z vsako panogo ukvarjalo le eno društvo, s čimer bi pridobili na kvaliteti, obenem pa olajšali financiranje, se tudi združitev zagorskega Proletarca in kisovske Svobode ni uresničila takoj zaradi nasprotovanja slednjih. Septembra 1965 je tekmovanje v ljubljanski nogometni podzvezi začel Proletarec, teden kasneje, v drugem krogu, pa so se že preimenovali v NK Zagorje. Kisoški nogomet je za nekaj let poniknil, boljši igralci Svobode pa so z igranjem nadaljevali v Zagorju.⁶⁸

ZAKLJUČEK

Mnogo let po koncu izhajanja časopisa je dolgoletni urednik Stane Šuštar v intervjuju na vprašanje o glavnem namenu izdajanja časopisa dejal: »*Občane v Revirjih, predvsem še rudarje, je bilo treba obveščati o marsičem. S tem smo odpravili stenčase, ki so viseli na različnih mestih v podjetjih, na cestah in drugod.*«⁶⁹ Časopis Zasavski udarnik/vestnik/tednik je tako izpolnil svoj namen, saj je bil glavni regionalni medij, iz katerega so ljudje dobili informacije o dogajanju okrog njih ter o dogodkih v bližnji ali daljni okolici. Lahko bi rekli, da je na nek način oblikoval njihovo realnost, saj je skrbel za to, kaj bodo vedeli in kaj ne.⁷⁰

V obravnavanem času in prostoru, kjer profesionalizem še ni bil razširjen, so nogomet in šport nasploh ljudje dojemali in spremljali na čisto drugačen način kot danes. Še zdaleč se ni vse vrtelo okoli denarja, saj so igralci poleg ukvarjanja s športom v prostem času imeli službe, da so lahko preživeli. Tako igralcem kot gledalcem je šport pomenil odklop od vsakdanjega življenja in trenutke sprostitve.

---

67 Stepišnik, »Od Ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije«, 71.

68 Rozina, *Kos s sapo napihjenega usnja*, 54–55.

69 Lenarčič, Tine. »Urejal je prvega Zasavca.« *Zasavc*, 10. september 1992, 20.

70 Andrejč, Urška, Mojca Doupona Topič. *Odnosi z javnostmi v športu*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport, 2007, 19.

Igralci, ki so nastopali za določen klub oziroma športno društvo, so na igrišču pustili (kot radi rečemo v športnem žargonu) dušo in srce. S svojo predanostjo in nepopustljivostjo so pripadali svoji skupnosti in mestu, v katerem so živeli. Z omenjenim pristopom so pridobili tudi simpatije gledalcev in tako je bil krog športnega sožitja sklenjen.

Športni članki v časopisih so bili po večini sestavljeni iz rezultata in poročila o tekmi. O nogometnih tekmah, ki so se razlikovale glede na rang tekmovanja, je bil objavljen vsaj en članek, njegova dolžina pa je bila odvisna od pomembnosti tekmovanja in končnega izida. Komentatorji oziroma poročevalci so podrobno analizirali potek igre, običajno pa so na koncu vsaj z enim stavkom ocenili tudi delo sodnika. Sklenemo lahko, da številčnost objav o nogometu potrjuje dejstvo, da so bili v Zasavju vedno bolj popularni skupinski športi.

VIRI IN LITERATURA

Alič, Zvone. »Trboveljski mladinci so se borili za najvišji naslov.« V: *30 let športa v Trbovljah: 1922 – 1952*, 104–111. Trbovlje: športno društvo "Rudar", 1952.

Andrejč, Urška, Mojca Doupona Topič. *Odnosi z javnostmi v športu*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport, 2007.

Blaj, Žiga. »Šport skozi objave v Zasavskem tedniku (1948–1964).« Magistrsko delo, Filozofska fakulteta UL, 2019.

Cashmore, Ellis. *Sports culture: an A-Z guide*. London; New York: Routledge, 2003.

Jerman, Gregor. *Šport v Trbovljah*. Trbovlje: Zasavski muzej, 2010.

Klenovšek, Srečko. *100-letni športni mozaik Hrastnika*. Hrastnik: Športna zveza, 2014.

Kotnik, Vlado in Sandra Bašič Hrvatini. *Časopisi brez bralcev?: vzpon in zaton tiska, časnikarstva ter časopisne industrije*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2013.

Petrič, Alfred. »Zapiski o nogometu po osvoboditvi.« V: *30 let športa v Trbovljah: 1922 – 1952*, 111–135. Trbovlje: športno društvo "Rudar", 1952.

Petrič, Alfred. »Nogometni klub Rudar.« V: *50 let nogometne igre v Trbovljah: 1922 – 1972*, 61–83. Trbovlje: Nogometni klub Rudar, 1972.

Petrič, Alfred. »Uspehi mladincev.« V: *50 let nogometne igre v Trbovljah: 1922 – 1972*, 83–95. Trbovlje: Nogometni klub Rudar, 1972.

Rozina, Roman. *Kos s sapo napihnjenega usnja*. Zagorje ob Savi: Občina, 2002.

Stepišnik, Drago. »Od Ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije.« V: *50 let ustanovitve vodstvene nogometne organizacije na Slovenskem*, ur. Drago Stepišnik, 7–83. Ljubljana: Nogometna zveza Slovenije, 1970.

Žlender, Danilo. »Posleratni razvitak jugoslovenske štampe.« V: *Suvremeno novinarstvo*, ur. Božidar Novak, 398–406. Zagreb: Stvarnost, 1964.

Časopisni viri

Lenarčič, Tine. »Urejal je prvega Zasavca.« *Zasavc*, 10. september 1992, 20.

»Ob prvi številki Zasavskega udarnika.« *Zasavski udarnik*, 3. januar 1948, 3.

»FD Crvena Zvezda (Beograd) : SFD Rudar 3:0 (1:0).« *Zasavski udarnik*, 13. avgust 1948, 4.

»Lep uspeh trboveljskega Rudarja v tekmovanju za zimski pokal NZS.« *Zasavski udarnik*, 18. marec 1949, 4.

»Mladinsko moštvo Rudarja si je osvojilo častni naslov prvaka Slovenije v nogometu.« *Zasavski udarnik*, 24. junij 1949, 4.

- »Mladinsko moštvo SŠD Rudarja je doseglo na mladinskem prvenstvu FLRJ v Skoplju II. mesto.« *Zasavski udarnik*, 29. julij 1949, 7.
- »Trbovlje so sprejele fizkulturnike-nogometataše.« *Zasavski udarnik*, 29. julij 1949, 8.
- »Trboveljski Rudar, novi član III. Zvezne nogometne lige.« *Zasavski udarnik*, 6. maj 1950, 8.
- »Ustanovljeno je nogometno poverjenišvo za Zasavje.« *Zasavski udarnik*, 9. junij 1950, 4.
- »Rudar – mladinski prvak Slovenije v nogometu.« *Zasavski udarnik*, 11. avgust 1950, 4.
- »Pred začetkom tekmovanja v hrvatsko-slovenski nogometni ligi.« *Zasavski vestnik*, 25. september 1952, 6.
- »Zasluzena zmaga Rudarja nad Proletarcem.« *Zasavski vestnik*, 20. april 1955, 6.
- »Uspehi "Bratstva" iz Hrastnika.« *Zasavski tednik*, 30. julij 1955, 7.
- »Najmočnejše orožje društva "Rudar" je mladina.« *Zasavski tednik*, 16. marec 1957, 7.
- »Enotna slovenska liga v nogometu.« *Zasavski tednik*, 1. januar 1958, 31.
- »Združitev športnih društev v Trbovljah.« *Zasavski tednik*, 25. julij 1958, 1.
- »Kaj pričakujemo od novega športnega društva.« *Zasavski tednik*, 1. avgust 1958, 5.
- »Šport naj združuje – ne pa razdvaja.« *Zasavski tednik*, 17. oktober 1958, 1.
- »Reprezentanca Gvineje : Rudar 4:4 (2:4).« *Zasavski tednik*, 21. september 1961, 5.
- »Najboljše Bratstvo.« *Zasavski tednik*, 20. december 1962, 21.
- »Bratstvo – novi član SNL!« *Zasavski tednik*, 29. julij 1964, 1.
- »Združitev športnih društev v Hrastniku.« *Zasavski tednik*, 2. september 1964, 1.